

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ: ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΑΚΜΗΣ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ (717-1025)

1. Παγίωση της Βυζαντινής κυριαρχίας στα Βαλκάνια και τη Μικρά Ασία

2. Η μεταβατική εποχή: Οι έριδες για τη λατρεία των εικόνων

α. Ορισμός, πρωτεργάτες και παράγοντες:

- Αρχές 8ου - μέσα 9ου αιώνα → Εικονομαχία.
- Ορισμός: πνευματική και πολιτική διαμάχη που συγκλόνισε το Βυζάντιο για ένα περίπου αιώνα και αφορούσε το ζήτημα της λατρείας των εικόνων.

► Πρωτεργάτες της εικονομαχικής κίνησης:

- Λέων Γ΄ Ίσαυρος (717-741).
- Κωνσταντίνος Ε΄ Ίσαυρος (741-775).

► Παράγοντες που ευνόησαν την Εικονομαχία:

1. Οι ανεικονικές αντιλήψεις των κατοίκων των ανατολικών επαρχιών.
2. Οι δεισιδαιμονίες και οι υπερβολές σχετικά με τη λατρεία των εικόνων.
3. Η επιθυμία των Ισαύρων να περιορίσουν την επιρροή των μοναχών και των μονών.
4. Η ιδέα ότι οι ήττες των βυζαντινών στρατευμάτων οφείλονταν στη **θεϊκή οργή** για ό,τι συνέβαινε στο χώρο της λατρείας.

β. Φάσεις:

► Α΄ φάση (726-787):

- Λέων Γ΄ → Απομάκρυνση εικόνας Χριστού από Χαλκή Πύλη Πόλης → Διαμαρτυρίες λαού πρωτεύουσας.
- 730: Λέων Γ΄ → Αυτοκρατορικό **διάταγμα** κατά λατρείας εικόνων → **Τιμωρίες κατά εικονόφιλων**: εξορίες, φυλακίσεις, δημεύσεις περιουσιών.
- Ιωάννης Δαμασκηνός → θεολόγος, θεωρητικός υποστηρικτής εικονολατρών.

• Κωνσταντίνος Ε΄ → Σκληρά μέτρα κατά εικονολατρών:

1. Εκστρατεία τρομοκράτησης μοναχών.
2. Καταστροφή μονών (προπύργια εικονολατρίας).

• Ειρήνη Αθηναία → **Ζ΄ Οικουμενική Σύνοδος** (787):

- Τερμάτισε την α΄ φάση Εικονομαχίας.
- Αποκατέστησε τις εικόνες → **τιμητική προσκύνηση**.

► Β΄ φάση (815-843):

- Λέων Ε΄ Αρμένιος → Έναρξη.
- Επιχείρημα: Οι ήττες των βυζαντινών στρατευμάτων οφείλονται στην εικονολατρία.

- **843: Θεοδώρα** → Σύνοδος (Κωνσταντινούπολης):
 - Τερματισμός της β΄ φάσης Εικονομαχίας.
 - Οριστική **αποκατάσταση** και **αναστήλωση των εικόνων**.

γ. Σημασία της ήττας των εικονοκλαστών:

- Η αποκατάσταση των εικόνων → **νίκη της ελληνικής πνευματικής παράδοσης**.

• Η αναστήλωση:

1. Τερμάτισε τις θρησκευτικές έριδες μεταξύ των πιστών.
2. Εγκαινίασε μία περίοδο γόνιμης συνεργασίας εκκλησίας - κράτους.
3. Πολλαπλασιάστηκαν και πλούτισαν τα μοναστήρια.
4. Περιορίστηκαν οι υπερβολές στη λατρεία των εικόνων.

δ. Συνέπειες της εικονομαχίας:

• Η Εικονομαχία:

1. Δίχασε το βυζαντινό λαό.
2. Είχε ολέθριες συνέπειες: **α.** στην εξωτερική πολιτική, **β.** στον πολιτισμό.

α. Στην εξωτερική πολιτική:

- Διακόπηκαν οι σχέσεις με την Εκκλησία της Ρώμης. (Αναζήτησε υποστήριξη από το Φραγκικό κράτος).

β. Στον πολιτισμό:

• Κατά τη διάρκεια της Εικονομαχίας:

1. Απαγορεύτηκε η παράσταση θείων προσώπων στους τοίχους των ναών.
2. Απαγορεύτηκε η ανάρτηση εικόνων.
3. Καταστράφηκαν πολλά έργα τέχνης.
4. Άλλαξε η διακόσμηση των ναών: φυτά, ζώα, στυλιζαρισμένα μοτίβα.
5. Υποχώρησε η ενασχόληση με τα γράμματα.
6. Καταστράφηκαν πολλά σημαντικά κείμενα εικονομάχων.